

Asia: VN/9183/2021

Edustajakannedirektiivin täytäntöönpano

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua edustajakannetyöryhmän mietinnöstä. Keskuskauppakamari on ollut edustettuna kyseisen hankkeen seurantaryhmässä.

Yleistä

Keskuskauppakamari pitää työryhmän mietintöä hyvin valmisteltuna. Mietinnössä on pääosin selostettu varsin informatiivisella tavalla niitä valittuja ratkaisutapoja, jotka osittaisharmonisoiva direktiivi on mahdollistanut. Lisäksi Keskuskauppakamari pitää perusteltuna jo työryhmän tehtävänasetannassa valittua linjaa siitä, että direktiivi pannaan täytäntöön voimassa olevan lainsäädännön pohjalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Työryhmä on myös pääpiirteissään onnistunut tässä tehtävässä hyvin. Keskuskauppakamari pitää toki valitettavana, että direktiivi ei mahdollistanut sitä, että suomalainen erittäin hyvin toimiva ja vahvaa kuluttajansuojaa antava nykyinen järjestelmä olisi voinut jäädä voimaan sellaisenaan.

Soveltamisala, terminologia ja menettelyt

Keskuskauppakamari toteaa, että direktiivin soveltamisala on varsin laaja ja kattaa perinteisen kuluttajakaupan lisäksi paljon muitakin aloja, kuten esimerkiksi tietosuoja-, rahoituspalvelu-, matkustus- ja matkailu-, energia-, tele-, viestintä- ja ympäristöalan. Työryhmämietinnössä on ehdotettu tehtäväksi soveltamisalarajaus niin sanotulla dynaamisella viittauksella eli suoralla viittauksella direktiivin soveltamisalaan, käytännössä sen liitteeseen I. Dynaamisen viittauksen

tavoitteena on mietinnön mukaan se, että lain soveltamisala päivittyisi automaattisesti sitä mukaa, kun direktiivin liitteeseen I lisättäisiin uusia säännöksiä tai niitä poistettaisiin siitä.

Keskuskauppakamari pitää valittua ratkaisua perusteltuna, vaikkakin soveltamisala ei tällöin ole suoraan luettavissa soveltamisalapykälästä, vaan vaatii perehtymistä liitteen I sisältöön. Valittu ratkaisu on perusteltu myös sen kannalta, ettei soveltamisalapykälästä tulisi vaikealukuinen soveltamisalan laajuuden vuoksi, tällä hetkellä liite I sisältää 66 eri säädöstä.

Keskuskauppakamari pitää hyvänä työryhmämietinnössä tehtyjä terminologisia ratkaisuja ja kannattaa työryhmän esitystä siitä, että kieltotoimenpiteitä koskevat edustajakanteet käsiteltäisiin markkinaoikeudessa ja hyvitystä koskevat ryhmäkanteet Helsingin käräjäoikeudessa.

Oikeutettu yksikkö

Jatkossa niin kiello- kuin hyvityskanteitakin voisivat ajaa myös ns. oikeutetuiksi yksiköiksi nimetyt järjestöt. Tämä on merkittävä muutos nykytilaan nähden. Nimeämisestä vastaisi oikeusministeriö. Oikeutettu yksikkö voitaisiin nimetä joko yhtä tai useampaa kannetyyppiä varten.

Keskuskauppakamari pitää hyvänä työryhmän linjausta siitä, että kriteerit kansallisia ja rajat ylittäviä edustajakanteita varten nimettäville järjestöille ovat samat. Keskuskauppakamari pitää hyvänä myös sitä, että ad hoc-nimeämismahdollisuutta ei esitetä otettavaksi kansallisesti käyttöön.

Keskuskauppakamari toteaa, että jatkovalmistelussa olisi syytä kiinnittää tietyiltä osin huomiota nimeämisen edellytysten sisällön tarkempaan käsittelyyn esimerkkien pohjalta. Etenkin riippumattomuus yhdistetään työryhmämietinnössä lähinnä taloudellisiin intresseihin ja rahoitukseen liittyvään vaikuttamiseen. Riippumattomuus voi vaarantua myös muusta syystä ja näitä muita tilanteita olisi hyvä vielä käsitellä tarkemmin. Samoin jatkovalmistelussa voisi vielä kiinnittää tarkempaa huomiota oikeutetuiksi yksiköiksi nimettyjen järjestöjen valvontaan ja sitä kautta myös valvonnan vaatimiin resursseihin.

Neuvotteluvollisuus

Työryhmämietinnössä esitetään, että kieltotoimenpiteitä koskevassa laissa neuvotteluvollisuus olisi vain viranomaisilla, mutta ei oikeutetuiksi yksiköiksi nimetyillä järjestöillä. Keskuskauppakamari ei kannata tätä esitystä. Neuvotteluvollisuus tulisi asettaa myös oikeutetuiksi yksiköiksi nimetyille järjestöille. Työryhmämietinnössä on esitetty, että neuvotteluvollisuus ei istu luontevasti järjestöjen toimenkuvaan. Neuvotteluvollisuuden voisi toteuttaa esimerkiksi sitä kautta, että ennen kanteen nostamista oikeutetuiksi yksiköiksi nimetty järjestö pyytäisi kuluttaja-asiamiestä

käyttämään asiassa neuvotteluvaltuuksiaan. Mikäli neuvottelut eivät johtaisi tulokseen, voisi oikeutetuksi yksiköksi nimetty järjestö nostaa kanteen.

Neuvotteluvelvollisuuden tasapuolinen säätäminen niin viranomaisille kuin oikeutetuiksi yksiköiksi nimetyille järjestöillekin olisi perusteltua sekä elinkeinonharjoittajan oikeusturvan, tarpeettomien prosessien välttämisen, että myös prosessiekonomisesta näkökulmasta. Kanteen ajaminen olisi aina myös oikeutetuksi yksiköksi nimetyille järjestöille melkoinen ponnistus ja tasapuolisen neuvotteluvelvollisuuden säätäminen voisi olla tästä näkökulmasta myös oikeutetuksi yksiköksi nimetyn järjestön intressissä. Tämän kohdan osalta Keskuskauppakamari viittaa myös Elinkeinoelämän keskusliiton ja Suomen Yrittäjien mietintöön jättämään eriävään mielipiteeseen.

Kanteiden rahoittaminen

Työryhmämietinnön mukaisesti kanteiden ulkopuolinen rahoitus olisi sallittua, vaikka direktiivi antaakin mahdollisuuden säännellä tästä kansallisesti myös toisin.

Keskuskauppakamari toteaa, että ulkopuolista, kolmannen osapuolen tarjoamaa rahoitusta koskevan sääntelyn tulisi riittävällä tavalla varmistaa se, ettei järjestelmää käytetä hyötymis- tai vahingoittamistarkoituksiin. Mietinnössä ei ole kuitenkaan pystytty esittämään riittävästi sellaisia ratkaisuja, jotka estäisivät vahingollisen riitarahoitusliiketoiminnan riskin. Asiassa on huomionarvoista lisäksi se, että kanteiden ulkopuolinen rahoitus voi hankaloittaa sovintoratkaisujen saavuttamista. Keskuskauppakamari ei kannata ulkopuolisen rahoituksen sallimista esitetyssä muodossa ja viittaa tältä osin myös Elinkeinoelämän keskusliiton ja Suomen Yrittäjien mietintöön jättämään eriävään mielipiteeseen ja siinä esitettyihin perusteluihin.

Muut huomiot

Keskuskauppakamari pitää erittäin perusteltuna sitä, että Suomessa säilytettäisiin opt in -edellytys kuluttajan liittymisestä hyvityskanteeseen.

Harju Raisa
Keskuskauppakamari - Raisa Harju